

کودکان اجاره‌ای در تکدی‌گری!

آرمان - نگین باقری: خرید و فروش نوزادان مدت هاست که زیر پوست شهر رخ می‌دهد. گرچه اکنون تا حدودی این معضل مورد توجه قرار گرفته اما نیازمند حساسیت بیشتر مسئولان است. فاطمه دانشور، رئیس کمیته اجتماعی شورای شهر تهران درباره خرید و فروش نوزادان در گفت و گو با «آرمان» می‌گوید: پدیده فروش نوزادان در بین خانواده‌های آسیب دیده اجتماعی بیشتر دیده شده که این افراد یا مهاجران غیرقانونی هستند یا اعتیاد دارند. به ویژه مادران معتادی که فرزندان آنها نتیجه ازدواج‌های ثبت نشده هستند و حتی شرایط بی خانمانی را تجربه می‌کنند، بیشتر با این آسیب دست به گریبان هستند.

آرمان - نگین باقری: خرید و فروش نوزادان مدت هاست که زیر پوست شهر رخ می‌دهد. گرچه اکنون تا حدودی این معضل مورد توجه قرار گرفته اما نیازمند حساسیت بیشتر مسئولان است. فاطمه دانشور، رئیس کمیته اجتماعی شورای شهر تهران درباره خرید و فروش نوزادان در گفت و گو با «آرمان» می‌گوید: پدیده فروش نوزادان در بین خانواده‌های آسیب دیده اجتماعی بیشتر دیده شده که این افراد یا مهاجران غیرقانونی هستند یا اعتیاد دارند. به ویژه مادران معتادی که فرزندان آنها نتیجه ازدواج‌های ثبت نشده هستند و حتی شرایط بی خانمانی را تجربه می‌کنند، بیشتر با این آسیب دست به گریبان هستند.

شما اولین فردی بودید که با صدای بلند به وضعیت خرید و فروش نوزادان اعتراض کردید. تاکنون در این راستا چه اقداماتی انجام شده است؟

پدیده فروش نوزادان در بین خانواده‌های آسیب دیده اجتماعی بیشتر دیده شده که این افراد یا مهاجران غیرقانونی هستند یا اعتیاد دارند. به ویژه مادران معتادی که فرزندان آنها نتیجه ازدواج‌های ثبت نشده

هستند و حتی شرایط بی‌خانمانی را تجربه می‌کنند، بیشتر با این معضل رو به‌رو هستند. به دلیل این شرایط عموماً به واسطه‌هایی فرزندان خود را می‌فروشند. البته در رابطه با خرید و فروش نوزادان ارقام متفاوتی گزارش شده است. بنده از دو سال پیش بارها راجع به این موضوع صحبت کرده‌ام، به گونه‌ای که حتی در وزارت بهداشت و درمان هم بحث آن به میان آمد. در این وزارتخانه جلسات تخصصی و جدی پیرامون این مساله برگزار شد، گزارش‌هایی ارائه شد و تصمیماتی شکل گرفت که منجر به صدور مصوبه در رابطه با ترک دادن نوزادان معتاد از طرف وزارت بهداشت و درمان شد. طی این مصوبه دو کار باید در رابطه با مادرانی که معتاد هستند، اوراق هویتی ندارند و ممکن است بی‌خانمان باشند، انجام می‌شد. از سوی دیگر، فرزندان این زنان حتماً باید برای سم زدایی در بیمارستان بمانند و طی سه تا پنج روز عملیات سم زدایی روی فرزندان آنها انجام شود، چرا که عموماً این نوزدان معتاد هستند و اعتیاد از مادر به آنها منتقل شده است. این در حالی است که اگر مادران نتوانند به بیمارستان اوراق هویتی ارائه کنند یا مبتلا به اعتیاد باشند، فرزندشان به اورژانس اجتماعی بهزیستی سپرده می‌شود تا این سازمان وضعیت صلاحیت والده را تایید کند. البته مصوبه وزارت بهداشت و درمان باعث شده که تا حدود زیادی پدیده فروش نوزادان کنترل شود، یعنی چیزی حدود 70 درصد با کاهش این معضل رو به‌رو بوده‌ایم. مقدار باقیمانده هم مربوط به مادرانی است که خارج از بیمارستان ممکن است زاد و ولد داشته باشند. از سوی دیگر، مادرانی وجود دارند که دچار زندگی شناورند و نمی‌توان محل مشخصی از زندگی آنها پیدا کرد. با وجود این، این پدیده قبل از مصوبه وزارت بهداشت و درمان شیوع بیشتری داشت، ولی بعد از این مصوبه توانستیم شرایط را کنترل کنیم. البته باید در سطح شهرستان‌ها روی این موضوع بیشتر کار شود، در حالی که اورژانس اجتماعی و کادر مددکاری بیمارستان در تهران و کلانشهرهایی مانند مشهد بسیار خوب وارد عمل شده‌اند، ولی شهرهای کوچک‌تر باید دقیق‌تر به این مصوبه عمل کنند. با وجود این، مصوبه عملیاتی شده ولی ممکن است همان حساسیتی که در تهران و کلانشهرها به وجود آمده هنوز در شهرهای کوچک ایجاد نشده باشد.

گرچه تاکنون فعالیت‌هایی در مورد مقابله با خرید و فروش نوزادان انجام شده است، اما همچنان با خلأهایی در این زمینه رو به‌رو هستیم. شما چه راهکاری را پیشنهاد می‌دهید؟

خریداران نوزاد عمدتاً خانواده‌هایی هستند که بچه دار نشده و نتوانسته‌اند از طریق بهزیستی بچه بگیرند. به دلیل اینکه تعداد متقاضیان زیاد است، یعنی برای هر بچه در بهزیستی 5/7 خانواده متقاضی وجود دارد. طبیعی است که با این شرایط همه خانواده‌ها نمی‌توانند از بهزیستی بچه بیاورند. از این رو آنها از شیوه‌های دیگری استفاده می‌کنند. برای مثال فروشندگان را شناسایی می‌کنند و از آنها نوزادان می‌خرند. از سوی دیگر، ممکن است بخشی از این نوزادان به گروه‌هایی از متکدیان به فروش برسد و این مساله بسیار خطرناک است و جای نگرانی دارد، چرا که ممکن است سلامت نوزادان به خطر بیفتد. بنابراین احتیاج به مداخله نیروهای انتظامی و ارگان‌های دیگر است تا جلو این روند را بگیرند. بنده حتی سال گذشته پیشنهاد دادم سیستم قضائی کشور روی وضعیت متکدیانی که سر چهار راه‌ها به ویژه در جاده‌ها و سر عوارضی‌ها شیرخوارانی را به همراه دارند، دقیق‌تر شود و اجازه دهد که این شیرخواران تعیین تکلیف شوند؛ نوزادانی که با شرایط سخت ساعت‌ها زیر آفتاب هستند. البته جز کولی‌ها که معمولاً نوزادان خودشان را به همراه دارند، باید در مورد متکدیانی که در گرمای تابستان از نوزادان بهره‌کشی می‌کنند قوانینی در نظر گرفته شده و با سوءاستفاده‌کنندگان برخورد شود. باید حساسیتی از طرف سیستم قضائی به وجود آید و دستورالعمل مخصوصی تدوین شود، چرا که ما برای این نوع شیرخواران که به این شیوه به عنوان ابزار برای تکدی‌گری استفاده می‌شوند، دستورالعمل مشخصی نداریم و این یکی از ضعف‌های اجرایی ماست که باید مرتفع شود. برای مثال استانداری‌ها و مقامات قضائی می‌توانند دستورالعمل مشخصی را تدوین کند و به مرحله اجرا برسانند. برای این قضیه بهترین راه این است که به مددکاران اورژانس اجتماعی و مددکاران گشت‌های خدمات اجتماعی شهرداری‌ها اجازه مداخله بدهیم که شیرخواران را بگیرند تا تعیین تکلیف شوند، چون اگر بخواهیم با گرفتن دستور قضائی پیش برویم، از آنجا که معمولاً این افراد شناور هستند و دائماً جای خود را عوض می‌کنند امکان دسترسی به آنها غیر ممکن است. برای مثال آنها ظهر سر یک چهارراه هستند و بعد از ظهر از جای دیگری سر در می‌آورند.

برخی گزارش‌های منتشر شده مبنی بر ربودن کودکان و فروش آنها به باندهای مافیایی برای سوءاستفاده است. این موضوع چقدر صحت دارد؟

از باندهای مافیایی اطلاعی ندارم. ما خانواده‌هایی را شناسایی کرده و متوجه شدیم که نوزادان خود را فروخته‌اند. حال اینکه این نوزادان به چه کسی فروخته شده، مورد بررسی ما قرار نگرفته است. البته پیش آمده که یک فرد متکدی شناسایی کرده ایم که شیرخوار بغلش بوده، اما فرزند او نبوده است. با وجود این، صرفاً دیده ام که برخی خانواده‌ها نتوانسته‌اند از بهزیستی بچه بیاورند و از مادرائی که فرزندان خود را نمی‌خواهند و دچار آسیب اجتماعی هستند بچه گرفته‌اند. از سوی دیگر، موارد مشکوک را به نیروی انتظامی گزارش کردیم و این ارگان باید خودش بررسی کند که سرباندها چه کسانی هستند. البته باید بگویم که این پدیده در میان افراد آسیب دیده اجتماعی شیوع دارد و ممکن است آمار خیلی بالایی نداشته باشند، اما باید همین هم کنترل شود. به عبارت دیگر باید مسئولان حساسیت خود را نسبت به این معضل بیشتر کنند تا این وضعیت تحت کنترل قرار گیرد. این در حالی است که شاید یکی از راه‌های کنترل این وضعیت به توزیع آسان‌تر و رایگان لوازم پیشگیری از بارداری در میان زنانی که رفتارهای پرخطر جنسی دارند مربوط شود. با وجود این، امیدوارم هر چه زودتر بیشتر از پیش معضل خرید و فروش نوزادان ساماندهی شود، چرا که پدیده خرید و فروش نوزاد علاوه بر آنکه تبعات را با خود به دنبال دارد ظلم به نوزادانی است که ناخواسته در این شرایط قرار گرفته‌اند؛ قربانیانی که با بی‌توجهی و غفلت متولیان امر هر لحظه آینده شان دستخوش حوادث است، در حالی که می‌توان این معضل را کنترل کرد و وضعیت مادران این نوزادان را بهبود بخشید.